

Mreža za prostor – informator za nevladne organizacije in lokalne pobude na področju urejanja prostora

V tokratnem informatorju si lahko preberete:

- pravna ureditev plakatnih panojev
- odprte javne razgrnitve državnih in občinskih prostorskih načrtov
- kako opredeljujemo *policentrizem*, *policentričnost* in *policentrični razvoj*
- pravno svetovanje za nevladne organizacije in lokalne pobude s področja urejanja prostora

Pravna ureditev plakatnih panojev

Ko se vozimo po mestih, pa še bolj po podeželju, nam je pogosto moteče nenehno vsiljeno oglaševanje, neskončne vrste reklamnih plakatov, katerim smo podvrženi dan na dan, ko se na primer vozimo v službo. Še bolj moteče je to zato, ker jih ne moremo izklopiti, kot lahko ugasnemo televizor ali računalnik. Tako se vprašamo, kakšna pravna ureditev podpira ta masovni reklamni napad, ki pogosto ni niti estetski, niti se ne sklada z urbanim prostorom, kaj šele z naravo. Ugotovimo lahko, da kar nekaj predpisov ureja reklamne panoje, odločilnega pomena pa je Zakon o graditvi objektov z Uredbo o razvrščanju objektov glede na zahtevnost gradnje.

Ker je neprestani pritisk oglasnih sporočil lahko moti zbranost pri vožnji, deloma to ureja Zakon o cestah po katerem je postavljanje objektov za obveščanje in oglaševanje v območju državne ceste zunaj naselja prepovedano, razen za objekte za obveščanje in oglaševanje, če Direkcija za ceste izda soglasje. Policija pa lahko odredi odstranitev objektov, ki odvrtačo pozornost voznikov. To je dobra ureditev, vprašanje pa je izvajanja nadzora nad tem – ali so vsi obstoječi reklamni objekti res izven območja državne ceste, kot ga določa zakon, ali imajo dovoljenja Direkcije za ceste, koliko policija odreja odstranitev takih objektov. Nadalje so po zakonu na občinskem nivoju posegi v določeni varovalni pas občinske ceste dovoljeni s soglasjem upravljalca občinske ceste, ta pa mora pri izdaji dovoljenja med drugim paziti tudi »na videz«.

Glede na to, da je pri gradnji objektov zaradi krajini ali okolici primerne ureditve, pogosto investitor omejen tudi z možnimi barvami fasade, se postavlja vprašanje, kako je to urejeno za plakatne panoje, katerih vsebina-površina lahko ruši meje te estetike. Zato bi domnevali, da bi bilo tudi za reklamne panoje potrebno izpolnjevati neke zahteve. Zakon o graditvi objektov določa obveznosti pridobitve gradbenega dovoljenja za gradnjo objektov (zahtevnih, manj zahtevnih), nekoliko enostavnejšo pridobitev gradbenega dovoljenja pa za nezahtevne objekte. Za enostavne objekte pa gradbeno dovoljenje ni potrebno. Ti se smejo postaviti le skladno s prostorskim aktom, v nasprotnem primeru lahko sledi globa za prekršek. Ključnega pomena je zato uvrstitev reklamnih panojev v tip gradnje. To ureja še veljavna Uredba o vrstah objektov glede na zahtevnost. Ta je dejansko prvotno (Uradni list RS št. 37/2008) opredelila reklamni pano kot nezahteven objekt, ki mora izpolnjevati določene pogoje, torej bi tak objekt moral skozi postopek pridobitve enostavnjšega gradbenega dovoljenja, torej skozi preverjanje nekaterih pogojev. S prvo in edino spremembo uredbe (Uradni list RS št. 99/2008) pa je po samo pol leta oglaševalski objekt prešel med Urbano opremo, ki pa je enostaven objekt. Ta mora biti torej skladen zgolj s prostorskimi akti. Pri tem je treba poudariti, da se je sprememba uredbe nanašala zgolj na prenos oglaševalskih objektov iz nezahtevnih objektov v urbano opremo.

Sedaj je v postopku sprejema povsem nova [Uredba o vrstah objektov glede na zahtevnost skupaj z Navodili za razvrščanje objektov glede na zahtevnost gradnje](#) (v javni razpravi sta bila v septembru in oktobru 2011), ki ima povsem novo metodologijo razvrščanja objektov. Tako so objekti za oglaševanje "skriti" v navodilih za razvrščanje objektov glede na zahtevnost gradnje med Pomožnimi objekti v javni rabi, kjer se razvrščajo do višine 5 m med enostavne objekte, nad 5 m pa med nezahtevne objekte.

O plakatiranju bolj ali manj neposredno govorita še Zakon o financiranju občin in zakon o volilni kampanji. Zakon o financiranju občin določa, da lahko občina predpiše občinsko takso za oglaševanje na javnih mestih. Zakon o volilni kampanji pa določa, da je lepljenje in nameščanje plakatov z volilno propagandnimi sporočili dovoljeno na plakatnih mestih, ki jih določi občina in sicer za brezplačno uporabo. Lahko pa določi tudi dodatna plakatna mesta, ki so organizatorjem volilne kampanje na razpolago le pod določenimi pogoji in proti plačilu. Občina mora najkasneje 60 dni pred dnevom glasovanja javno objaviti pogoje za pridobitev pravice do uporabe plakatnih mest. Plakatiranje izven tako določenih mest pa je dovoljeno s soglasjem lastnika oziroma upravljalca reklamnih tabel, stavb, drugih objektov ali zemljišč, pri čemer se ne sme zaračunavati nobenih komunalnih taks ali drugih pristojbin. Najkasneje v 15 dneh po dnevu glasovanja pa morajo organizatorji volilne kampanje odstraniti vse plakate in druga volilno propagandna sporočila. Tako občine z odloki sprejemajo tudi svoja pravila o plakatiranju, kjer urejajo način plakatiranja, plakatiranje v okviru volilnih kampanij in o morebitni občinski taksi za plakatiranje.

Pravne podlage, kakršne so, tako omogočajo nadaljnji razcvet oglaševalskih objektov brez kritične presoje glede njihove umeščenosti v urbani prostor.

Strokovni izrazi

Policentrizem

je načelo organizacije območja okoli večih upravnih, gospodarskih ali družbenih središč.

Policentrizem je koncept upravne ureditve in regionalnega razvoja, pri katerem se načrtuje razvoj več središč s podobno stopnjo centralnosti oziroma s podobnimi upravnimi, socialnimi, izobraževalnimi, kulturnimi in drugimi negospodarskimi funkcijami. Nanaša se na dekoncentracijo in hkrati koncentracijo dejavnosti; dekoncentracijo v smislu preprečevanja koncentracije v enem, običajno državnem središču, in koncentracijo v smislu preprečevanja disperzije oziroma podvajanja dejavnosti v številnih majhnih središčih. Ustrezen angleški izraz je »polycentrism«.

Policentričnost

- 1. Lastnost sistema, ki ima več središč, predvsem z vidika obvladovanja in nadzora.*
- 2. Lastnost sistema, ki ima več hierarhično strukturiranih ravni središč.*

Medtem, ko je policentrizem predvsem planski pojem in normativni koncept, je policentričnost predvsem analitični koncept, ki opisuje stanje urbanega sistema. Pri tem gre lahko po eni strani za urbani sistem z več bolj ali manj enakovrednimi središči, lahko pa gre po drugi strani za urbani sistem, v katerem so središča medsebojno hierarhično strukturirana v več ravni. V različnih prostorskih merilih, od globalnega urbanega sistema do mesta ali dela mesta, lahko policentričnost tako opisuje zelo različne pojave. Bolj ali manj ustrezen angleški izraz je »polycentricity«.

Policentrični razvoj

je prostorski razvoj, ki temelji na hierarhično strukturiranem omrežju središč na določenem območju.

Pojem policentričnega razvoja poudarja pomen hierarhične strukturiranosti omrežja središč v posamezni državi ali pokrajini. Temelji na teoriji centralnih naselij, ki jo je v tridesetih letih 20. stoletja uvedel Walter Christaller, in s katero je skušal pojasniti predvsem vlogo storitvenih dejavnosti v družbi in razporeditev naselij in mest v prostoru. Ustrezen angleški izraz je 'polycentric development', v zvezi s prostorskim razvojem zlasti »polycentric spatial development«.

Javne objave

Ministrstvo za okolje in prostor – [javna razgrnitev osnutka državnega prostorskega načrta za preložitve regionalne ceste Podrošt-Češnjica skozi Železnike ter ureditev vodne infrastrukture za zagotavljanje poplavne varnosti Železnikov in okoljskega poročila](#) poteka od 10.1.2012 do 9.2.2012 na Ministrstvu za okolje in prostor, Direktoratu za prostor, Dunajska 21 v Ljubljani, Ministrstvu za promet, Direkcija RS za ceste, Tržaška cesta 19, Ljubljana in v sejni sobi Občine Železniki, Češnjica 48, Železniki. Javna obravnava bo potekala dne **19.1.2012 ob 17.00 uri** v dvorani Zadrúžnega doma na Češnjici, Češnjica 54, Železniki. V času javne razgrnitve lahko javnost podaja pripombe in predloge.

Služba Vlade RS za podnebne spremembe – še vedno je v teku javna razprava na [predlog strategije prehoda Slovenije v nizkoogljično družbo do leta 2050](#), ki poteka do konca februarja 2012

Občina Ilirska Bistrica – [javna razgrnitev dopolnjenega osnutka občinskega podrobnega prostorskega načrta za stanovanjsko naselje TOK](#) poteka od 10.1.2012 do 10.2.2012 v avli Doma na Vidmu, Gregorčičeva 2. javna obravnava bo 5.1.2012 ob 16:00 uri, v Domu na Vidmu, Gregorčičeva 2, 6250 Ilirska Bistrica. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

Občina Kamnik – [javna razgrnitev sprememb in dopolnitev odloka o sprejetju ureditvenega načrta K-9 Šole](#) in [javna razgrnitev sprememb in dopolnitev odloka o sprejetju zazidalnega načrta B-8 Zg. Perovo](#) poteka od 5.1.2012 do 4.2.2012 v prostorih Občine Kamnik, Glavni trg 24, Kamnik. Javna obravnava glede zazidalnega načrta B-8 Zg. Perovo bo 1.2.2012 ob 17. uri v sejni sobi Občine Kamnik, Glavni trg 24, Kamnik. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

Občina Ljubljana – [javna razgrnitev dopolnjenega osnutka Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu 133 Moste – Selo in 313 Zaloška \(Grablovičeva – Kajuhova\) del in okoljsko poročilo](#) od 19.12.2011 do 19.1.2012 v prostorih Oddelka za urejanje prostora Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Poljanska 28, Ljubljana in na sedežu Četrtna skupnosti Moste, Ob Ljubljani 36A, Ljubljana. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

[Javna razgrnitev dopolnjenega osnutka Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu 192 Podutik ob športnem parku](#) poteka od 5.1.2012 do 6.2.2012 v prostorih Oddelka za urejanje prostora Mestne uprave Mestne občine Ljubljana, Poljanska cesta 28, Ljubljana in na sedežu Četrtna skupnosti Dravlje, Draveljska 44, Ljubljana. Javna obravnava bo 25.1.2012 ob 17. uri na sedežu Četrtna skupnosti Dravlje, Draveljska 44, Ljubljana. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

Občina Lukovica – [javna razgrnitev dopolnjenega osnutka Odloka o spremembah in dopolnitvah Odloka o lokacijskem načrtu Območje PŠ 04 – Šentvid pri Lukovici](#) poteka od 4.1.2012 do 18.1.2012 v prostorih Občine Lukovica, Veidrov trg 7, Lukovica in na spletni strani Občine Lukovica www.lukovica.si. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

Občina Mengeš – [javna razgrnitev dopolnjenega osnutka Občinskega prostorskega načrta Občine Mengeš in Okoljskega poročila za celovito presojo vplivov na okolje za Občinski prostorski načrt občine Mengeš](#) se podaljša do vključno 31.1.2012. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

Občina Prebold – [poziv občankam in občanom ter organizacijam k zbiranju idej za urbanistično ureditev naselja Prebold](#) občanke in občane ter organizacije pozove k zbiranju idej za urbanistično ureditev naselja Prebold. Ideje in predlogi se lahko pošljejo na naslov občina

Prebold, Odbor za prostorsko planiranje in gospodarjenje z nepremičninami, Hmeljarska cesta 3, 3312 Prebold ali na e-naslov obcina@prebold.com do 9.3.2012.

Občina Radlje ob Dravi – [javna razgrnitev Občinskega podrobnega prostorskega načrta za območje samostana dominikank v Radljah ob Dravi](#) poteka od 4.1.2012 do 3.2.2012 v prostorih Občine Radlje ob Dravi, Mariborska cesta 7, 2360 Radlje ob Dravi, sejna soba 313/III v času uradnih ur ter na uradni spletni strani Občine Radlje ob Dravi <http://www.obcina-radlje.si>. Javna obravnava bo 18.1.2012 ob 15. uri, v prostorih Občine Radlje ob Dravi, sejna soba 313/III. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

Občina Slovenske Konjice – [javna razgrnitev osnutka odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o ureditvenem načrtu za območje Špitalič, doline sv. Janeza do vključno kartuzije Žiče – za potrebe gradnje mrliške vežice](#) poteka od 5.1.2012 do 6.2.2012 v prostorih Občine Slovenske Konjice, Stari trg 29, soba št. 39 ter na sedežu Krajevne skupnosti, Špitalič 2 – OŠ. Javna obravnava bo 1.2.2012 ob 16.00 uri v sejni sobi I Občine Slovenske Konjice. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

Občina Vrhnika – [javna razgrnitev dopolnjenega osnutka Odloka o občinskem podrobnem prostorskem načrtu za območje urejanja L1K/1 Drenov Grič](#) poteka od 16. 1. 2012 do vključno 16. 2. 2012 v prostorih KS Drenov Grič – Lesno Brdo, Drenov Grič 25, 1360 Vrhnika in v prostorih Občine Vrhnika, Oddelek za prostor, Cankarjev trg 11, 1360 Vrhnika. Javna obravnava bo potekala 1. 2. 2012 ob 17.00 uri v prostorih KS Drenov Grič – Lesno Brdo, Drenov Grič 25, 1360 Vrhnika. V času javne razgrnitve lahko občani podajajo pripombe in predloge.

Razpisi

Ministrstvo za kulturo RS - [Javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju likovne umetnosti v letu 2012, ki jih bo sofinancirala Republika Slovenija iz proračuna, namenjenega za kulturo](#) Razpis se nanaša na naslednja področja ustvarjanja in posredovanja javnih kulturnih dobrin v domačem in mednarodnem kulturnem prostoru na področju likovne umetnosti: (1) Organizacija skupinskih študijsko, tematsko ali problemsko zastavljenih razstavnih projektov, (2) Organizacija preglednih in retrospektivnih monografskih razstav, (3) Avtorski projekti likovnih umetnikov, (4) Delovne štipendije za nadarjene in obetavne likovne umetnike do 35 leta starosti. **ROK PRIJAVE 23. 1. 2012 - poštni žig**

Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje - [Javno povabilo za izbor programov javnih del za leto 2012](#), Vabilo neprofitnim delodajalcem k prijavam. Namen javnega povabila je spodbuditi oblikovanje zaposlitvenih programov ter razvoj novih delovnih mest s pritegnitvijo lokalnih skupnosti k reševanju brezposelnosti na njihovem območju. Prav tako je namen spodbuditi neprofitne delodajalce k oblikovanju programov, ki bodo v javnem interesu lokalne skupnosti ali države in bodo primerni za zaposlitev določenih ciljnih skupin brezposelnih oseb. **ROK PRIJAVE 05. 10. 2012 - do 13.00 oz. do porabe razpoložljivih sredstev**

Program Evropa za državljane - [Akcija 2, ukrep 3 – Podpora projektom, za katere dajo pobude organizacije civilne družbe](#). Gre za neposredno sodelovanje med organizacijami civilne družbe, ki bodo prispevale k pospeševanju medsebojnega razumevanja različnih kultur in opredeljevanja skupnih vrednot. **ROK PRIJAVE 15. 2. 2012**

Napovednik

[Območja z visoko gostoto poselitve, Kriteriji za trajnostno načrtovanje in gradnjo](#) - Urbanistični inštitut Republike Slovenije vabi na predavanje dr. Luke Mladenoviča. Predavanje bo v torek 17. 1. 2012 ob 17.00 v knjižnici Urbanističnega inštituta Republike Slovenije, Trnovski pristan 2, Ljubljana.

[Nedokončana modernizacija / med utopijo in pragmatizmom](#) - Arhitektura in urbanizem v nekdanji Jugoslaviji in državah naslednicah, Umetnostna galerija Maribor, Strossmayerjeva 6, Maribor. Otvoritev razstave bo v petek, 10. februar 2012, ob 19.00, na ogled pa bo do 22. aprila 2012.

Pravno svetovanje

Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC v okviru Mreže za prostor izvaja pravno svetovanje na področju urejanja prostora za člane mreže ter druge nevladne organizacije in lokalne pobude s področja urejanja prostora. Kontakt: (01) 521 18 88 ali pic@pic.si.

Nevladne organizacije s statusom delovanja v javnem interesu imajo na podlagi [Zakona o brezplačni pravni pomoči](#) tudi pravico do brezplačne pravne pomoči (brezplačnega odvetnika) in sicer v sporih v zvezi z opravljanjem dejavnosti v javnem interesu oziroma z namenom, zaradi katerega so ustanovljene. Za brezplačno pravno pomoč se zaprosi pri pristojnem Okrožnem sodišču ali pri tiste vrste sodišču, v katerega pristojnost sodi določena zadeva (na področju urejanja prostora najpogosteje Upravno sodišče). Pri odobritvi brezplačne pravne pomoči se presoja predvsem, da zadeva ni očitno nerazumna oziroma ima prosilec v zadevi verjetne izgleda za uspeh, tako da je razumno začeti postopek. Tega ni potrebno ugotavljati, če gre za ustavno pritožbo in postopek pred mednarodnim sodiščem, če gre za zatrjevanje kršitve človekovih temeljnih pravic in svoboščin, če so izpolnjeni pogoji za vlaganje takega pravnega sredstva. Brezplačna pravna pomoč lahko pokriva tudi stroške postopka, ne pa stroškov nasprotne stranke, ki jih je treba poravnati v primeru izgube tožbe.